

DETACUI DA DUT IL MONT

L'inviern nol sji 'nt va cence voltâsji a cjalâ.

Bon timp o trist timp no durin dut il timp.

A rît la tiere di chel che al dîsj: "Chest puest al è gno".

Se no cressjin rosjes, no è buine tiere.

Il zardin al è la speziarie dai biâts.

SCHPRIICH BARTAR

Dar bintar geat nit ona hintarschaun.

Schia beitar odar schiachis beitar tauart nit da gonza zait.

Is eartarach locht van seen as sok: "dos ploz is main".

Men da earda nit vruchtat isa nit guat.

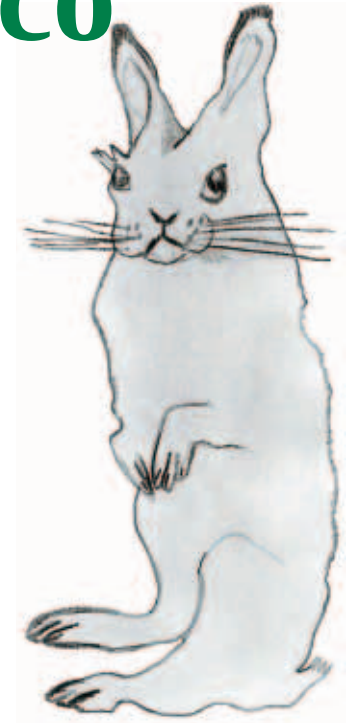
Is gartl is dar loon van oarman.

Gli animali del bosco

I anemâi dal bosc

Is vich van bolt

IL CJAÇADÔR

Il cjaçadôr al jevava as cuatri di buinora al ciapave sù il persac e cu la sclope su pa spale al partive adore cuant che il soreli nol ere inmò jevât.

Nol lave vie mai di bessol parcè che al podeve simpri sucedi alc.

Rivâts sul puest, a sji platavisji, a sji cjalave cul binocol e se a sji viodeva alc, a sji spietave ch'al vignîs plui dongje e dopo sji sparave.

A sji cjapavin cjamoçs, cjavrûi, cerfs, bolps e marmotes. La cjarn a sji mangjave in compagnie, las piels a sji imbalsamavin e i cuarsj a sji tignivin in cjase come trofeo.

Il gras das marmotes al vignive tignût in bande pai dolôrs par onzisji.

DAR JAGAR

Dar jagar is auf cton um viara indarvria, hotar ganom in puklsock, da piksa af d'ozl unt is abeck gon men da suna nouch nit is gabeisn auf cton.

Ear is nia alana gon bal hot obla eipas gameik pasiarn.

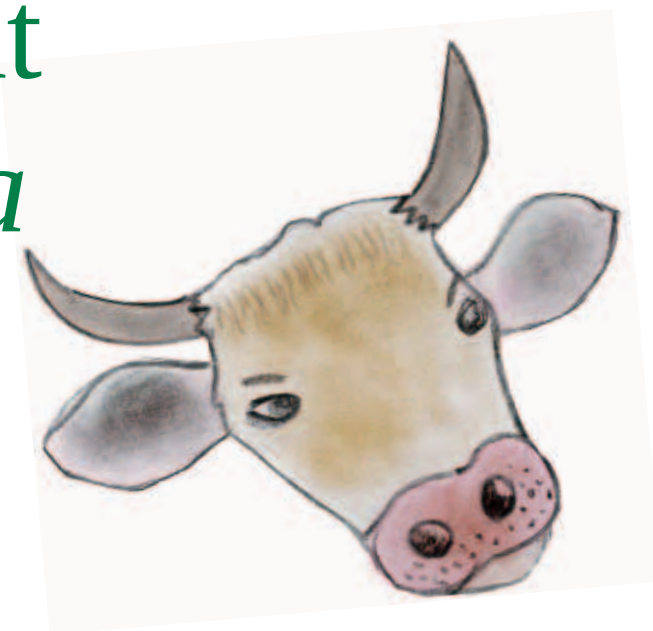
Mensa sent cheman avn plotz, honzasi varschteckt, honza cuak min schpekatif mensa eipas hiatn zeachn, nor honza gaboartat asa baitar zuachn chemant darvoar zan schiasn.

Ma hot darbischt ganzn, reachn, hirschn, viksa unt murmlara. Is vlaisch hotmar geisn in chamaroccoft, da haut is boarn imbalsamat unt da hoarn hotmar in haus aufchenkt.

Da vastn van murmlara hotmar afta saita gaton za meinsi sghmirm da chnia mensa beat hont gaton.

La malga
La mont
Da olba

IN MONT

I anemâi a restin in mont dai vot di Zugn fintramai ai vot di Setembar. I parons a podin seâ i prâts e emplâ i stai di fen pal Inviern.

La vite in mont a tache la binore adore: prime che al jevi il soreli i pastôrs a netin il stalon e a puartin fûr il ledan; a molzin las besties, po dopo a metin il lat tas riminas e a lu lassjin pousâ par che al fasji la bruma. Ai mangje di golezion e subit ai mola las besties par lâ a passjon. Cuant che ai torna dongja ai ven simpri cuntuna fassjina di lens. Il fedâr al gjava la bruma cu la cjaça e la met inta pigna, la mena fin cuant che a fâsj la spongja e a resta la batuda. Daurman al met la spongja tas formas da un chilo o da mieç chilo. Il lat sbrumât a lu scjalde inta cjalderia sora il fûc, al zonta il cali par che a leti dongje, al romp la caglada e cuntuna pieça la tire fûr. A strice dut cun fuarce par gjavâ il sîr e a lu met intas formas, cuntun peis sora, salantlu banda par banda par qualche dì. Par finî lu poa su las stelasjas tal celâr.

Ta stessa maniera, cul sîr, a sji fâsj la scueta.

Tal dopomisdì i pastôrs a lein las vacjes da lat e a restin fûr a passjon, in mò un tic, nome chês sutes.

IN D'OLBA

Is vich plaip in d'olba van ochtn sghuin pis in ochtn setembar. Da hearn meink darbaila manan da bisn unt onviln da schtala mit hai virn bintar.

Is leim in d'olba heipt on in oldarvria: darvoar as da suna auf schteat da hirtn tuant hintar puzzn unt viarnt aus in mist; melchnt is vich, nor losnza da milach schtian asa in ram mocht.

Eisnt eipas vir vruasti nor losnza aus da chia unt geant hiatn. Monsa hintar chemant honza obla a faschina holz. Dar chasmastar tuat oraman in ram mittar vamckeila, tuatin in sghlackar unt traipt pis as putar beart unt plaipt da riarmilach. Nochanondar tuatar in putar in da schtamps van an kilo odor van an holm kilo. Da milach lartar nor aichn in cheisl asar oaubarn voiar tuat za berman, tuat aichn in kali unt boartat as zoma geat, pricht da klaglada unt mit a piecca tuatar ols ausar. Ear druckt mit chroft ausar za tuan da chasbosar unt tuat da cicclan in talc mit a sghbarn drauf, a bailali darnoch tuatar solzn av ola zba da saitn unt tuat ols aichn in celar afta schtelasghas.

In da glaicha moniar mochtar da schouta.

Nochmitog da hirtn tuant onhengan lai da chia as milach hont unt losnt nouch a pisl hiatn da sen as truckn sent.